HELSINGBORG

Skol- och fritidsförvaltningen
Dnr 1238/2021

Kvalitetsrapport för läsåret 2020/2021

Gymnasie- och gymnasiesärskolan

Från reaktiv till proaktiv
Från summativ till formativ
Från operativ till strategisk

GYMNASIESKOLA 3

1. Sammanfattande analys 3

2. Prioriterade utvecklingsområden 2021/2022 8

3. Fördjupad analys 9

a. Strukturkvalitet - förutsättningar för verksamheten 9

b. Individkvalitet - elevernas förutsättningar och måluppfyllelse 11

i. Normer och värden 11

ii. Kunskaper 13

iii. Introduktionsprogrammen 26

c. Processkvalitet - undervisningens organisering och genomförande 28

i. Anpassningar och särskilt stöd 28

ii. Elevernas ansvar och inflytande i undervisningen 29

iii. Pedagogiskt ledarskap - Robinsons ledarskapskategorier 29

iv. Utbildningsval - arbete och samhällsliv 29

GYMNASIESÄRSKOLA 30

1. Sammanfattande analys **31**

2. Prioriterade utvecklingsområden 2021/2022 **32**

3. Strukturkvalitet - förutsättningar för verksamheten 31

4. Individkvalitet - nationella mål 32

Trygghet och trivsel 32

Frånvaro 32

Kunskaper 33

5. Processkvalitet - undervisningens organisering och genomförande **34**

Anpassningar och särskilt stöd 33

Arbetsformer/arbetssätt 33

Arbetsplatsförlagt lärande 33

Elevernas ansvar och inflytande 34

Skolan och omvärlden 34

Bedömning och betyg 34

GYMNASIESKOLA

1. Sammanfattande analys

a. Strukturkvalitet - förutsättningar för verksamheten

Flera av faktorerna på strukturnivå varierar i liten grad över tid. Andelen elever i den kommunala gymnasieskolan fortsätter minska men i mindre takt än tidigare. En målsättning med det gemensamma ställningstagandet är att denna siffra ska öka över tid för att skapa ännu bättre förutsättningar för skolan att arbeta med kvalitet och utveckling. Antagningspoängen från årskurs 9 har totalt sett över tid sjunkit något. Vi ser en ökning av *Uppbyggande medel*, vilket kan innebära att andel elever med behov av extra anpassningar samt särskilt stöd samtidigt ökat. Lärartätheten har historiskt varit lägre än riket, men har de senaste åren gått om och legat högre. Det förblir en utmaning att rekrytera behöriga lärare, då utbudet är lägre än efterfrågan.

Sammantaget så gör storleken på verksamhetsområdet att trender från år till år visar på små förändringar. Sett över en längre tidsperiod kan vi dock se att förutsättningar för att ha behörig personal minskar, men än så länge är rekryteringen av nya lärare trots allt lyckosam. Vi ser vikten av att medverka till goda kompetensförsörjningsinsatser framöver, som till exempel lärosätenas verksamhetsförlagda utbildningar (VFU) och andra rekryteringsinitiativ.

På strukturnivå har arbetet förstärkts under 2020/2021. Fokus på närvaro och genomströmning i analysarbetet är mycket tydligare. Lärplattformen har utvecklats för att underlätta effektiv dokumentation och transparens i bedömnings- och utredningsarbete. Samtliga skolor har utifrån ett gemensamt arbete med boken *Att organisera för skolframgång - strategier för en likvärdig skola* (Jarl m fl), organiserat för såväl drift- som utveckling. Med det distribuerade ledarskapet ökar personalens delaktighet i skolans kvalitet- och utvecklingsprocesser. Under kommande läsår kommer det därför att läggas mer vikt vid processkvalitet.

b. Individkvalitet - elevernas förutsättningar och måluppfyllelse

Generellt är tryggheten och studieron på gymnasieskolorna mycket god. Den höga frånvaron (>15%) har ökat i verksamhetsområdet som helhet. De tidigare positiva effekterna av fjärr- och distansundervisning har uteblivit under läsåret, och elevers frånvarobeteende har återgått till hur det var innan pandemin. Under läsåret gjordes en revidering av de närvarofrämjande rutinerna, och dessa kommer att behöver implementeras under kommande läsår igen. Sammanställningen av avhopp visar att antalet sjönk rejält, vilket är en positiv indikator för studie- och yrkesvägledning i grundskolan,

samt gymnasieskolans förmåga att fånga upp elevers intressen och behov tidigt för att motivera dem att hålla i sin skolgång på det program som de börjat på.

Genomströmningen för Helsingborgs kommunala gymnasieskolor (nämndsmål) har ökat och vi har nu passerat rikssnittet, när vi enligt tidigare års resonemang beräknar värdet med Filbornaskolans elever på fyra år snarare än tre. Vi ser att en ökad andel examen och ett minskat antal avhopp påverkat genomströmningen positivt. Den fördjupade analysen av både positiva och negativa resultat, som förekommer som variation mellan skolorna, diskuteras ständigt i verksamhetsområdets ledningsgrupp samt löpande i verksamhetsdialoger under läsåret.

Avseende elever i årskurs 1 så har resultaten blivit markant bättre, och andelen elever på både högskoleförberedande program och yrkesprogram med minst ett F har minskat rejält. Precis som för förra året visar kohortstudien att de elever som efter första året har 2 eller fler kurser med betyget F har en hög sannolikhet att inte klara de kommande årskurserna eller att avsluta gymnasieskolan med examen, vilket återigen poängtera vikten av att fortsätta med kontinuerlig kunskapsuppföljning kopplat till tidiga insatser. Samtidigt visar kohortstudien att den negativa trenden går att bryta. När det gäller den ökade måluppfyllelsen kan vi dra slutsatsen att resultaten är bättre än förra året, men att vi samtidigt kommer att fortsätta analysen kommande år för att kunna dra slutsatser om trendbrott.

Den övergripande slutsatsen är att det proaktiva arbete med tidigare insatser som i högre grad präglar verksamheten, alltså att fånga upp och sätta in stöd till elever i tid, är en fortsatt väg mot högre måluppfyllelse, både för elever som är i början av sina gymnasiestudier och de som har avslutat. Närvaron är fortsatt ett mycket viktigt utvecklingsområde. Att skolorna lyckas identifiera, och agera utifrån orsakerna till elevernas frånvaro ses som centralt för att höja närvaron ytterligare, och därmed öka förutsättningarna för högre måluppfyllelse.

c. Processkvalitet - undervisningens organisering och genomförande

När det gäller utveckling av processkvalitet, främst representerat av ledarhandlingar och lärares arbetssätt, så arbetar verksamhetsområdet med långsiktiga mål och strategier. Skolornas målsättande arbete revideras då främst på aktivitetsnivå, samt att analysen fördjupas kontinuerligt. Arbetet med extra anpassningar är ett kontinuerligt och pågående utvecklingsarbete på flera skolor, där arbetet kretsat kring att skapa en gemensam dokumentation samt tydligare koppla anpassningarna till elevens behov. Det finns flera exempel på hur skolor arbetat med att regelbundet sammanställa, visualisera och analysera elevers prestationer. Elevernas uppfattning kring lärares arbetssätt är överlag mycket positiv, men två områden sticker ut negativt. Eleverna tycker inte att lärarna

upptäcker när de inte hänger med i undervisningen, och det är en viktig fråga att arbeta vidare med. Eleverna, men även lärarna, bedömer att arbetet på skolan sker främst ämnesvis, och ett fortsatt arbete att motivera till ämnesövergripande arbetssätt kommer att ske.

Den prioriterade gemensamma inriktningen har varit att använda sig av lärandeobservationer för att kunna observera och analysera medarbetarnas processkvalitet. Även om strukturer och upplägg varierar mellan skolorna, beroende på att olika skolor har olika prioriterade mål, så kan vi konstatera att samtliga skolor arbetar med lärandeobservationer som ett central del av sitt systematiska kvalitetsarbete. Dock har arbetet med lärandeobservationer påverkats negativt av pandemin, och skolorna aktualiserar det mer igen nu för att hålla i arbetet. Enligt skoleffektiviseringsforskningen är *Leda lärares lärande och utveckling* en av de mest inflytelserika sätten att påverka skolutvecklingen positivt. Att utvärdera lärares processkvalitet med stöd av lärandeobservationer är ett sätt för skolledare att leda processen. Med strategisk organisering av och tydliga uppdrag för förstelärare, som också utbildats i leda processer, så ökar också antalet som driver utveckling på skolan. En del av gymnasiets verksamhetsidé är att rektorer ska ges förutsättningar att vara strategiska med en hög grad av medvetenhet snarare än alltför involverade i operativa frågor, och det kräver en effektiv och strategisk organisering.

d. Prioriterade utvecklingsområden 2020/2021 - sammanfattande tillbakablick

Gemensamt ställningstagande

- *Fortsätta med de gemensamma informationsinsatserna för att öka elevers valkompetens och minska antalet avhopp.*

Arbetet har fortsatt och vi kan konstatera att det finns en uppdelning bland skolorna med avseende på attraktivitet. Fyra av skolorna har en stabil sökbild, en stabil men med variation mellan programmen samt två skolor som har en vikande trend. Dessa två skolor prioriteras fortsatt särskilt i informations- och marknadsföringsinsatser. Antalet avhopp har under läsåret minskat, vilket är särskilt glädjande eftersom det varit en prioriterat område. Satsningar på grundskolans studie- och yrkesvägledning samt gymnasieskolornas förstärkta arbete med att möta enskilda elevers behov tros vara de främsta anledningarna till den positiva utvecklingen.

- *Särskilt fokus på modern arbetslivsorientering och studie- och yrkesvägledning för att öka närvaron och genomströmningen.*

Analys efter verksamhetsdialog 1 pekar på att den individuella (tidigare snäva) studie- och yrkesvägledningen fungerar väl på gymnasiet. Det finns en plan för arbetet, dock utformad på olika sätt på olika skolor. Den generella (tidigare vida) studie- och yrkesvägledningen som ska kopplas tydligare med lärandet behöver fortsatt förstärkas. Det finns goda inslag,

inte minst inom karaktärsämneskurserna på yrkesprogram, som kan användas som goda exempel. Genom att fördjupa analysen av genomströmningen på introduktionsprogrammen kan vi bättre behovsanpassa studie- och yrkesvägledningen. Huvudmannens utbildningsplan för introduktionsprogrammen har setts över för att förtydliga erbjudandet till obehöriga elever.

- *Prioriterad profilering av vissa skolor och utbildningar för att öka intresset och förbättra kvaliteten.*

Vi kan inte se att detta arbete fått effekt än så länge, men vi fortsätter att prioritera arbetet. För program med låg sökbild arbetas med attitydpåverkan samt att lyfta fördelarna med yrkesutgångar och kvalitativt innehåll. Fokus på styrkor och positiv förstärkning är en viktigt faktor, pedagogiska samarbeten med grundskolan en annan. En fördjupning av det gemensamma budskapet samt involvering av personalen i den interna självbilden kommer att ske under kommande läsår.

Pedagogiskt ledarskap

- *Fortsatt utveckling av ledarskap i klassrummet samt lärandeobservationer med syfte att säkerställa undervisningens kvalitet.*

Samtliga skolor har en struktur för att genomföra lärandobservationer. Det kan vara skolledare alternativt kollegor som besöker, beroende på vilken strategi skolan valt. Denna del har hämmats av pandemin, vilket talar för att det fortsätter att vara ett prioriterat område.

- *Omfattande utbildning av VFU-handledare för att främja mottagandet av VFU-studenter och därmed bidra till kompetensförsörjning.*

57 lärare har deltagit i utbildningen för att förkovra sig som VFU-handledare men samtidigt också inom skolans styrning. Vi såg inte en ökning av placerade studenter på skolorna under läsåret, men genom att utöka med någon partnerskola samt förtydliga den lokala VFU-organisationen på respektive skola så kan vi underlätta den fortsatta placeringen. Satsningen har lett till en kompetenshöjning hos de lärare som deltog vilket skolorna kommer att ta fortsatt vara på.

- *Tydliggöra förstelärarуppdrag samt organisera för utveckling, med stöd av processledarutbildning.*

36 av 37 förstelärare på gymnasiet har under läsåret deltagit i en processledarutbildning med syfte att få ytterligare gemensam kompetens att leda processer. Detta tillsammans med ett tydligt kommunicerat uppdrag från skolledningen gör att förstelärarna har fått ett mandat att driva skolans utveckling. Gymnasieskolorna gör idag en tydligare åtskillnad på drift- och utvecklingsorganisation, dock ser det olika ut beroende på skolornas behov och förutsättningar. Vi kan se att utvecklingsarbetet får en högre status, det blir mer effektivt att

leda skolan och långsiktigt hålla i de prioriterade målen. Processledarutbildningen fortgår under hösten 2021.

- *Parallellt utbilda skolledare för att stärka det strategiska ledarskapet för processledare, med utgångspunkt i att leda lärares lärande och utveckling.*

Med stöd av förvaltningens lektor samt vetenskaplig grund (forskning kring mellanledare) har gymnasiet skolledare, rektorer och biträdande rektorer, under läsåret tränats i att leda processer. En del har handlat om att definiera åtagande på olika nivåer i styrkedjan, vilket underlättar skolledarens styrning av verksamheten. Dessa åtaganden, också kallat ledarhandlingar, blir betydelsefulla för att omsätta mål och strategier till praktik. Eftersom dessa båda utbildningar pågår parallellt får både den strategiska nivån (skolledare) och den operativa nivån (förstelärare/processledare) ett gemensamt syn- och arbetssätt kring att leda processer. Processledarutbildningen fortgår under hösten 2021.

Systematiskt kvalitetsarbete

- *Närvaro - prioritet på Olympiaskolan, Rönnowska skolan samt Introduktionsprogrammen (IM) som helhet. Fortsatt implementering av gemensamma frånvarorutiner samt handlingsplan för förebyggande och åtgärdande ANDT-arbete.*

Samarbete med elevhälsans närvaropedagoger har fokuserat på de prioriterade skolorna där en självskattning av verksamhetens närvaroarbete har följts upp. Med stöd av processledare för utveckling av IM har rutinföljsamheten för frånvarorutinerna följts upp, och vi kan se ett fortsatt behov av implementering. Skolorna har arbetat med att införa närvarokoordinatorer/-ombud men också med att förstärka mentorskapets roll i det närvarofrämjande arbetet. Rutinen för närvarofrämjande arbete har reviderats och bland annat kompletterats med utredning för särskilt stöd. Handlingsplanen för drogförebyggande arbete har reviderats och möjligheten för drogtestning vid upptäckt av bruk har underlättats. Utifrån arbetsmiljöskäl testas eleverna på yrkesprogram med regelbundenhet för att förebygga drogrelaterade arbetsskador.

- *Genomströmning - lokalt framtagen modell för uppföljning för nationella program*

Genomströmningen analyseras numera med både officiellt nationell statistik men också egna beräknade värden. Genomströmning som indikator på kvalitet har implementerats och kännedomen bedöms vara god. Eftersom genomströmningen i sig är ett komplext mått som påverkas av många faktorer kommer analysen att fördjupas kommande läsår.

- *Lokalt framtagen modell för att beräkna och analysera genomströmning på introduktionsprogram. Målsättningen är att fler ska övergå till nationella program alternativt annan sysselsättning.*

Nationell statistik har analyserats under året, och resultaten på längre sikt är att en stor andel av de elever som gått på våra introduktionsprogram har sysselsättning

(arbete/studier) efter både tre respektive fem år. Genomströmningen på längre sikt får därmed bedömas som god eller till och med mycket god. För genomströmningen på kort sikt har ett analysarbete påbörjats, och vi har sett en svag ökning jämfört med tidigare år. Det gäller även för måttet betygssatta poäng per elev. Vi har definierat en modell som tar hänsyn till de elever som startade utbildningen och som kopplas till de som avslutar den och på vilket sätt. En sak vi funnit är att en del av avhoppsstatistiken faktiskt är positiv, eftersom eleverna lämnar IM för att börja på nationella program.

- *Särskilt fokus på språkutvecklande undervisning med stöd av att måluppfyllelsen i engelska och svenska som andraspråk sjunker.*

Denna del har inte prioriterats under läsåret som det var tänkt. Området förväntas påverkas positivt av arbetet med att implementera de reviderade ämnesplanerna för engelska och moderna språk, ett initiativ som genomförs tillsammans med Pedagogiskt center efter en förändrad statlig styrning samt av implementeringen av datainsamling språk som kommer att ske för både engelska och svenska.

2. Prioriterade utvecklingsområden 2021/2022

Den sammanvägda analysen av skolornas kvalitetsrapporter, verksamhetsdialoger samt medarbetarsamtal visar att följande områden är gemensamma utvecklingsområden för verksamhetsområdet. Listan kompletteras med den konkreta inriktning som avses för varje område.

a. Gemensamt ställningstagande

- Fortsätta med de gemensamma informationsinsatserna för att öka elevers valkompetens och minska antalet avhopp.
- Fortsatt prioriterad profilering av vissa skolor och utbildningar för att öka intresset och förbättra kvaliteten.
- Process för att ytterligare avgränsa och spetsa till budskapet kring vad vi som kommunala skolor står för. Denna process involverar ett motivationsarbete med personalen.

b. Pedagogiskt ledarskap

- Fortsatt utveckling av ledarskap i klassrummet samt lärandeobservationer med syfte att säkerställa undervisningens kvalitet. Aggregera och systematisera resultatet från analyserna.
- Följa upp den lokala organiseringens effekter, med stöd av de utbildningar som genomförs med lärare och skolledare.
- Verksamhetsområdet kommer att fortsätta diskussionen kring hållbarhet som en del av rektors ledarhandlingar.

c. Systematiskt kvalitetsarbete

- Närvaro - prioritet på Olympiaskolan, Rönnowska skolan samt Introduktionsprogrammen som helhet. Fördjupning inom utredning av frånvaroorsaker samt utredning av behov av särskilt stöd.
- Fördjupa arbetet med lokalt framtagen modell för att beräkna och analysera genomströmning på introduktionsprogram. Målsättningen är att fler ska övergå till nationella program alternativt annan sysselsättning.
- Fokus på tidiga insatser genom kontinuerlig analys av verksamheten med koppling till ledning och stimulans, extra anpassningar samt särskilt stöd.
- Datadriven analys av genomströmning som styr skolutvecklingsinsatser. Insatserna förväntas leda till ökad likvärdighet i skolornas arbete med bedömning och betygsättning.

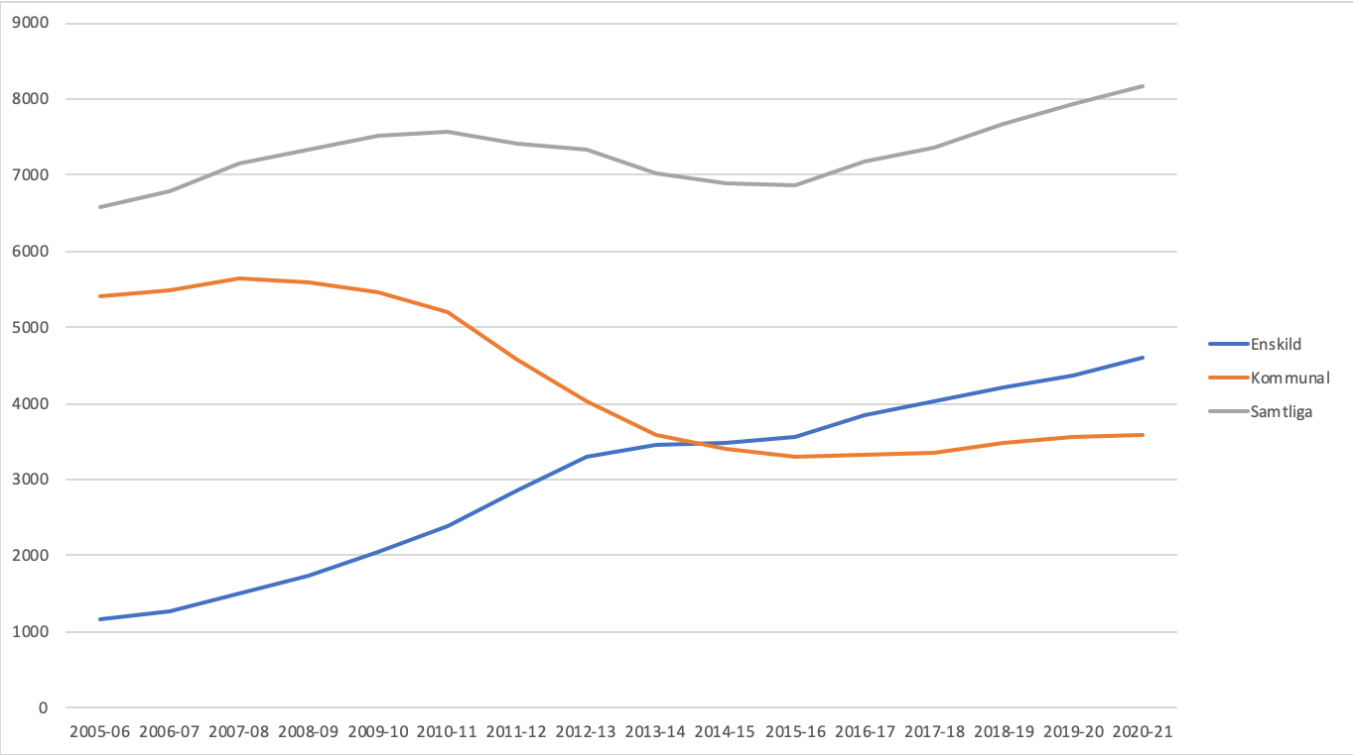
3. Fördjupad analys

a. Strukturkvalitet - förutsättningar för verksamheten

i. Elevunderlag

Detta avsnitt syftar till att ge en övergripande bild av förutsättningarna för gymnasieskolan i staden. Fördelningen mellan kommunala och fristående verksamheter inom gymnasieskolan förändrats i takt med att fristående verksamheter ökat både i antal och programutbud. Läsåret 20/21 gick 43% i kommunala skolor, vilket är ungefär på samma nivå som två tidigare läsår. Det talar för att fördelningen mellan kommunala och fristående huvudmän har stabiliserat sig. Det gör att skolornas möjlighet att skapa goda förutsättningar för lärandet, det vill säga strukturkvaliteten, i viss mån är lättare att prognostisera och planera för. Samtidigt syftar arbetet med det gemensamma ställningstagandet att de kommunala skolorna ska bli mer attraktiva för skolväljande elever kommande år.

Av det totala antalet elever på de kommunala gymnasieskolorna gick 52% högskoleförberedande, 33% på yrkesprogram samt 15% på introduktionsprogram (IM) precis som förra läsåret. När det gäller kommande gymnasieval är det önskvärt att fler elever söker yrkesprogram samt att vi genom ökade behörighetssiffror från grundskolan ser att andelen elever på introduktionsprogram minskar. Vi ser också att vi har en stor andel elever som fortsätter på våra IM-program i mer än ett år, för vissa elever är det motiverat och för andra inte. Genom att öka genomströmningen på IM hoppas vi att andelen elever som går nationellt program ökar framöver. Genom fortsatt arbete med information och opinionsbildning kring yrkesprogram hoppas vi kunna påverka sökbilden positivt till dessa eftersom de respektive branscherna vittnar om ett stort behov av kompetenta medarbetare redan nu.

Figur 1. Elevvolymutvecklingen inom gymnasieskolan, 2004/05-2020/21, Helsingborg

Avseende faktorer som utbildningsbakgrund och utländsk bakgrund kan vi se att dessa förändras med små variationer över tid de senaste fem läsåren. Läsåret 20/21 hade 40% (42% 2019/2020) av eleverna på kommunala gymnasieskolorna utländsk bakgrund och 46% (44% 2019/2020) föräldrar med högskoleutbildning. Elever på fristående skolor är har i lägre grad utländsk bakgrund, 32% (31% 2019/2020), och i högre grad föräldrar med högskoleutbildning 56% (54% 2019/2020). Det gör att villkoren att lyckas med elevernas måluppfyllelse ser lite olika ut, vilket också betonar vikten av det kompensatoriska uppdraget.

ii. Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare

Denna del visar små variationer över åren, vilket talar för att föregående års analys fortfarande är relevant. När det gäller den långsiktiga trenden för lärartätheten i både Helsingborg och riket är att den ökar, och de senaste två läsåren har Helsingborg haft en högre lärartäthet jämfört med riket, även om skillnaderna är små. Jämfört med de fristående skolorna i staden har de kommunala skolorna haft både högre andel lärare med pedagogisk högskoleexamen, 77% jämfört med 72%, samt en påtagligt högre lärartäthet, ca 10,5 elever per lärare. Det finns en del lärarkompetenser som är svårare att rekrytera och en del ämnen går att peka ut. Det är främst lärare inom naturvetenskapliga ämnen, matematik, teknik samt ekonomi. Dessutom är det svårt att rekrytera specialpedagoger,

även inom särskolan. Ett sätt att att strategiskt arbeta med kompetensförsörjningsfrågan är att ha en god organisation för att ta emot lärarstudenter inom deras verksamhetsförlagda utbildning (VFU), ett arbetssätt som kommer att prioriteras under kommande läsår. Genom ett nytt uppdrag i huvudmannens verksamhetsplan förstärks arbetet med den strategiska kompetensförsörjningen ytterligare.

b. Individkvalitet - elevernas förutsättningar och måluppfyllelse

i. Normer och värden

Trygghet, trivsel och studiero

Under läsåret genomfördes enkätundersökningen Skoltempen där läroplansområdet *Normer och värden* ingick. För området som helhet var det genomsnittliga svaret 4,9 av 6 möjliga vilket får anses vara ett gott övergripande resultat. I dialog med skolorna framkommer det att tryggheten överlag upplevs som mycket god. På frågan om man känner sig trygg i skolan så blir det övergripande svaret 5,2. Skolornas svar varierar från 5,1 till 5,6, vilket gör att tryggheten på helheten bedöms som mycket god. Även pedagogerna svarar 5,2 på att de skapar trygghet för eleverna, och samstämmigheten gör att slutsatsen är särskilt trovärdig. För studieron är siffran något lägre, 4,5 när eleverna svarar (spannet för skolorna är 4,2-4,7) och 4,7 när lärarna svarar. Resultatet indikerar att det är rimligt att fortsatt arbeta med att inkludera frågan i lärares lärande och utveckling, i praktiken representerat av insatser kring ledarskap i klassrummet. Den låga svarsfrekvensen på Skoltempen behöver också adresseras vid kommande undersökningar. Gymnasieskolan i Helsingborg deltog inte Skolinspektionens enkätundersökning under vårterminen 2021 så vi saknar dessa resultat.

Under läsåret hade gymnasieskolorna totalt 20 (19 för 2019/2020, 25 för 2018/2019 respektive 23 2017/2018) anmälningar i Stella (LISA), kring kränkningar och trakasserier, vilket bedöms vara en fortsatt låg siffra. Verksamhetsområdet hade inga anmälningar 20/21 till Skolinspektionen gällande kränkande behandling. Motsvarande siffra för 2019/2020 var 2 stycken samt 2018/2019 8 stycken, och vi kan konstatera att minskningen fortsatt, vilket är mycket positivt.

Frånvaro

Verksamhetsområdet har under året reviderat gemensamma rutiner för frånvarohanteringen och förändringar har gjorts i de rutiner som styr hur lärare, mentor och rektor agerar vid frånvaroproblematik. I rutinerna har arbetet med att utreda behov av särskilt stöd inkluderats, och rutinen är därmed mer heltäckande än tidigare. I årets rapport fokuseras analysen på den höga frånvaron för att bättre svara an mot barn- och utbildningsnämndens mål.

Tabell 1. Andelar elever inom respektive frånvaronivå

Frånvaronivå (%)	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
0-5	22%	20%	20%	24%	22%
5-10	24%	22%	23%	25%	25%
10-15	19%	18%	18%	18%	17%
15+	35%	40%	38%	34%	37%

Skolorna har arbetat aktivt med frånvarouppföljning under 20/21 för att ha ett kvalitetssäkrat underlag för att definiera närvarofrämjande insatser. Den höga frånvaron (>15%) är fortsatt hög, där gruppen utgörs av 37% av samtliga elever. Den positiva effekten av fjärrundervisning har mattats under läsåret, däremot har de mer strikta uppmaningarna att stanna hemma vid symtom påverkat statistiken negativ, vilket förutspåddes redan i förra läsårets rapport. På flertalet skolor, där rutinerna och åtgärderna tydliggjorts, såg vi att trenden för elever med hög andel frånvaro var vikande. Skolorna varierar när det gäller den höga frånvaron, och skolorna med högst frånvaro prioriteras i samarbetet med närvaropedagogerna.

Vid en jämförelse av de olika programtyperna blir det tydligt att Introduktionsprogrammen (IM) sticker ut negativt, där 59% av samtliga elever har en frånvaro motsvarande 15% eller högre. Under läsåret har de individuella studieplanerna systematiserats och samtliga skolor använder samma form och innehåll. IM har också varit prioriterat i samarbetet med närvaropedagogerna, och processkvaliteten för det närvarofrämjande arbetet har utvärderats för att förstärkas ytterligare. För yrkesprogram är motsvarande siffra 39%, och arbetet fortsätter att vara prioriterat eftersom vi inte kan se några positiva effekter över tid, då frånvaron varit ca 40% de senaste fem läsåren. Det är fortsatt högst närvaro i yrkeskurser, vilket delvis kan förklaras med intresse och motivation är viktiga faktorer för närvaro. För högskoleförberedande program är den höga frånvaron 27,7%, det vill säga lägre än för IM och yrkesprogram men samma som tidigare år. Det är svårare att finna mönster, men det verkar finnas en koppling mellan attraktiva program och närvaro.

Den höga frånvaron ökar över årskurserna i gymnasiet. Under 20/21 så var den höga frånvaron för elever i årskurs 1 32%, för årskurs 2-elever 33% samt för årskurs 3-elever var den 41,7%. Det sker alltså en markant ökning för årskurs 3-elever. Tidigare år har vi sett en ökad stress och minskad motivation för elever i de högre årskurserna, vilket kan påverka att frånvaron blir större. En delförklaring för de högskoleförberedande programmen är att eleverna väljer att studera hemma för att förbereda sig till större prov

och därmed frånvaroanmäler sig. För att denna strategi ska vara lyckad för elevens måluppfyllelse krävs att proven har stor betydelse för den slutliga bedömningen. Om proven har alltför stor betydelse är något som skolorna bör analysera vidare, vilket kommer att göras inom ramen för arbetet med likvärdig bedömning som inleds kommande läsår.

ii. Kunskaper

Genomströmning

Tidigare år har kvalitetsrapporten haft stort fokus på att analysera andel elever med examen. I årets kvalitetsrapport har fokus inom *Kunskaper* förändrats för att mer kretsa kring genomströmningen, precis som föregående års kvalitetsrapport. Det finns i huvudsak två argument för denna förändring. Det första handlar om en ambition att knyta skolornas kvalitetsarbete till nämndens mål för genomströmning. Det andra handlar att matematiska beräkningar pekar på att siffror för genomströmning, där antalet antagna elever jämförs med antal elever med examen, är ett mer relevant mått på framgångsrik skolgång för eleverna. Genomströmningen tar i större utsträckning hänsyn till faktorer som påverkar elevens progression, som till exempel avhopp. Avhopp, som ju inte är en önskvärd konsekvens för eleven, gör att andel elever med examen ökar. Därmed drar vi slutsatsen att andel examen inte är lika relevant att analysera som ett kvalitetsmått som exempelvis genomströmning.

Tabell 2. Genomströmning nationella program Helsingborg och riket (Skolverkets officiella statistik)

Startläsår	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18
Helsingborg - med Filborna 3 år	67,9	71,5	67,5	67,0	66,1
Helsingborg - med Filborna 4 år	72,4	75,8	75,0	77,8	-
Riket - kommunala huvudmän	75	76,2	77,1	77,4	78,6

Tabell 2 visar hur många elever som påbörjade sin utbildning i årskurs 1 givet läsår som har tagit examen inom tre år, vilket innebär att avhopp är inräknade. Med tanke på att en stor del av eleverna på Filbornaskolan går fyra år (idrottselever) så är det mest relevant att räkna in denna vid jämförelser med riket. Det gör samtidigt att vi har en eftersläpning i resultatjämförelsen, men utvecklingsinsatser är vanligen långsiktiga och kräver tid för att kunna analyseras. För elever med startläsår 16/17 kan vi se att Helsingborg har passerat rikssnittet, samtidigt som rikssnittet också ökar. Det är en mycket glädjande siffra, och fortsatt arbete med tidiga insatser, kontinuerlig analys av elevers prestationer samt

minskade avhopp gör att vi tror att siffran kommer att öka ytterligare i enlighet med nämndens mål.

Tabell 3. Genomströmning högskoleförberedande program per skola (eget beräknat värde)

Startläsår	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
Filbornaskolan	64%	71%	82%	79%	78%	47%*
Nicolaiskolan	66%	77%	72%	78%	69%	77%
Olympiaskolan	60%	66%	53%	58%	47%	46%
Tycho Braheskolan	57%	78%	74%	71%	75%	77%
TOTALT	**61%**	**71%**	**67%**	**69%**	**67%**	**63%***

*Filbornaskolan redovisas på tre år, eftersom flertalet av eleverna som startade 18/19 inte avslutar sina gymnasiestudier förrän 2022.

Tabell 4. Genomströmning yrkesprogram per skola (eget beräknat värde)

Startläsår	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
Filbornaskolan	38%	41%	35%	39%	57%	41%*
Hbg lärlingsgymnasium	--	--	--	--	42%	56%
Nicolaiskolan	76%	73%	74%	78%	68%	77%
Rönnowska skolan	66%	68%	66%	68%	66%	70%
Tycho Braheskolan	40%	50%	71%	56%	54%	41%
TOTALT	**60%**	**63%**	**62%**	**64%**	**61%**	**62%***

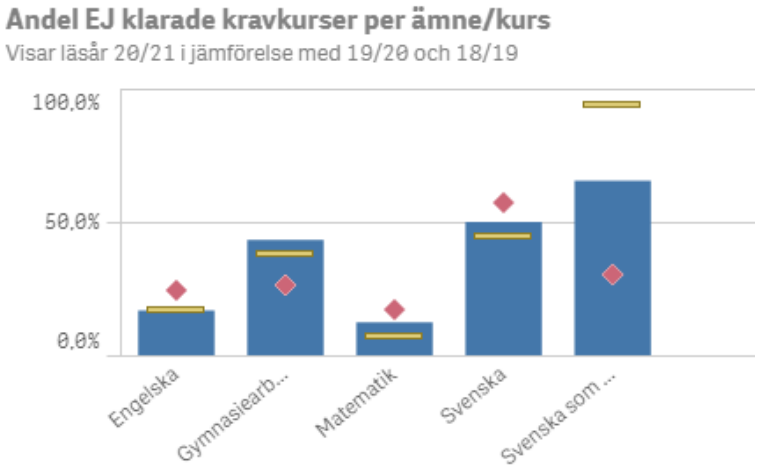
*Filbornaskolan redovisas på tre år, eftersom flertalet av eleverna som startade 18/19 inte avslutar sina gymnasiestudier förrän 2022.

Som tabell 3 och 4 visar, så är det ingen större variation över tid när det gäller den egna beräknade genomströmningen. Det går att se en liten minskning på totalen för elever med startår 17/18, vilket troligen förklaras av förra läsårets (2019/2020) relativt höga siffra för avhopp. Det finns samtidigt en positiv utveckling för flera enskilda skolor. Det är tydligt att samtliga skolor kan förbättra genomströmningen över tid, och det är särskilt relevant för Olympiaskolans högskoleförberedande program samt yrkesprogram på Filbornaskolan och Lärlingsgymnasiet. De redovisade resultaten bygger dock på ett litet antal elever, där enstaka elever påverkar slutresultatet på ett överrepresentativt sätt. Det yrkesprogram som varit förlagt till Tycho Braheskolan har flyttat till Rönnowska skolan, och det blir

intressant att framöver analysera huruvida flytten till en skola med ett tydligare yrkessammanhang kan påverka måluppfyllelsen positivt. Denna analys kommer att genomföras för de elever som startar sin utbildning på Rönnowska skolan.

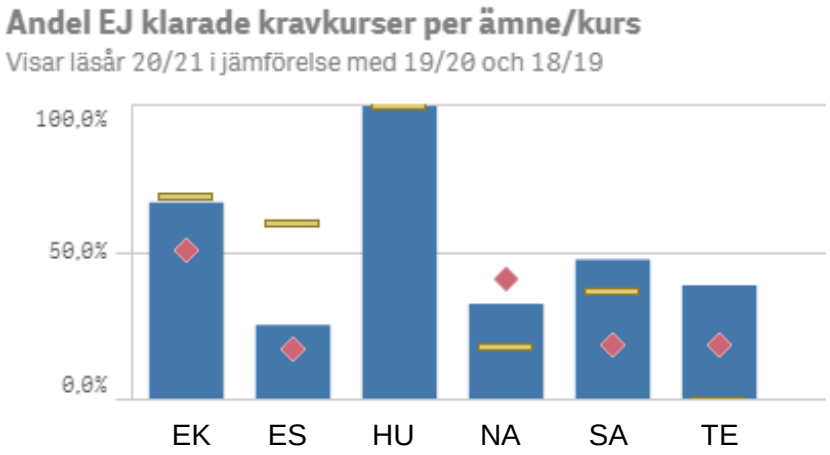
Ämnen som krävs för examen

Varje programtyp har ett visst antal kurser som eleven måste klara för att kunna få examen. För högskoleförberedande program var det 89 avgångselever som inte nådde examen, motsvarande siffra för yrkesprogram var 55. Resultaten som redovisas nedan kretsar kring dessa elever, och inte de som fick gymnasieexamen. En total ökning trots att antalet på yrkesprogram minskade, men samtidigt ökade totala antalet avgångselever. För de 89 eleverna på högskoleförberedande program så kunde vi se att andelen F för var konstant för alla ämnen utom svenska som andraspråk som minskade kraftigt (figur 2), främst på Olympiaskolan. I en fortsatt analys på kursnivå så fortsätter den tidigare år konstaterade ökade svårighetsgraden på fortsättningskurser öka andelen elever som får F. Skolorna behöver fortsätta analysera progressionen över flera kurser, för att kunna förbereda eleverna på att svårighetsgraden ökar. Den kurs som utvecklas mest negativt är Matematik 2b, vilket kräver analys och insatser framöver.

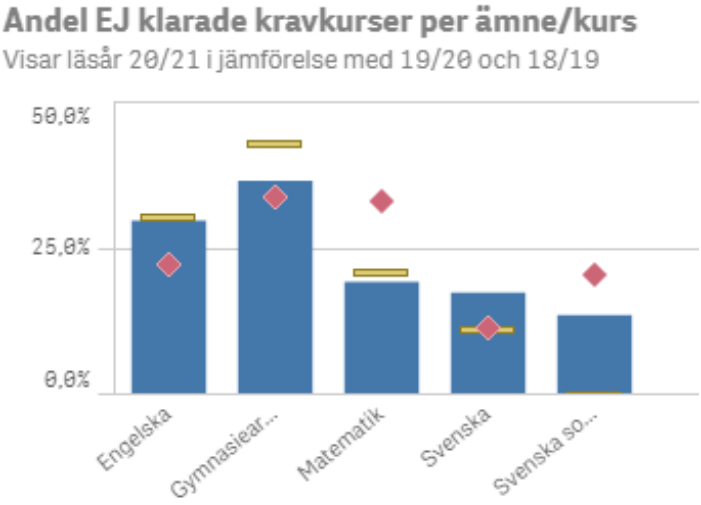
Figur 2. Andel av elever med studiebevis som inte klarat kravkurser inom respektive ämne för högskoleförberedande program 2018-2021. Blå stapel är 20/21, gult streck är 19/20 och rosa kvadrat är 18/19.

Vid en djupare analys av gymnasiearbetet i de olika programmen kan vi se stora programvisa skillnader (figur 3). För NA, SA och TE ser vi att gymnasiearbetets påverkan på examen ökat, och det går i viss mån att tillskriva pandemin där vi sett att elever tappar motivationen. För ES ser vi en minskning under 20/21, och det är också det programmet som fluktuerar mest över tid, mest beroende ett varierat elevantal. EK och HU ligger både stabilt och högt över tid.

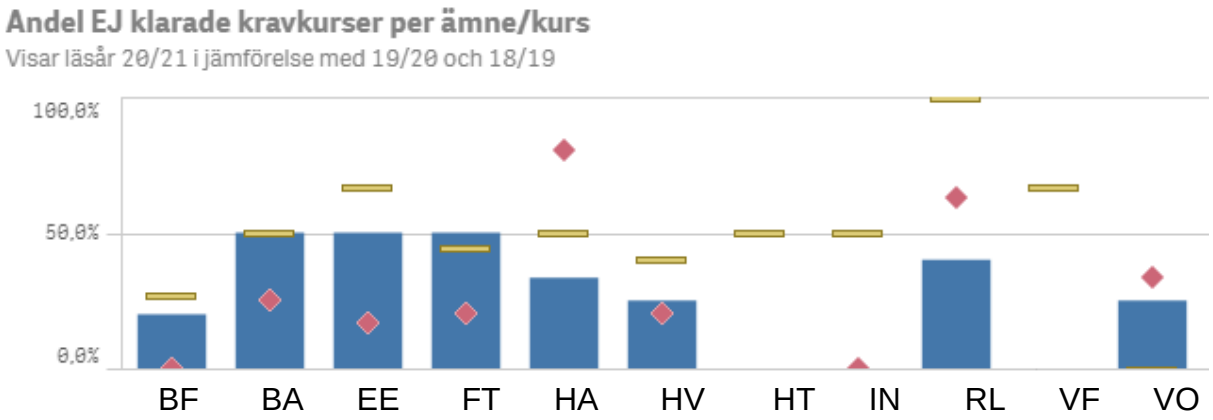
Figur 3. Andel av elever med studiebevis som inte klarat gymnasiearbetet inom respektive program för högskoleförberedande program 2018-2021. Blå stapel är 20/21, gult streck är 19/20 och rosa kvadrat är 18/19.

För de 55 eleverna på yrkesprogram så kunde vi se en ökning av andel F för svenska och en minskning för gymnasiearbetet (figur 4), medan övriga ämnen är oförändrade.Den övergripande slutsatsen är att flera kravkurser i sig förblir en utmaning för eleverna med studiebevis, och att detta bekymmer oftast börjar i årskurs 1, inte minst på grund av eleverna inte har fortsättningskurser på samma sätt som för de högskoleförberedande programmen. Det gör också att analys på ämnesnivå är att likställa med analys på kursnivå. Sett över tid så är trenden fortsatt tydlig att måluppfyllelsen ökar på yrkesprogram, vilket även det kommer att påverka genomströmningen positivt.

Figur 4. Andel av elever med studiebevis som inte klarat kravkurser inom respektive ämne för yrkesprogram 2017-2020. Blå stapel är 19/20, gult streck är 18/19 och rosa kvadrat är 17/18.

Vid en djupare analys av gymnasiearbetet för de olika programmen kan vi se programvisa skillnader (figur 5), men generellt har gymnasiearbetets negativa påverkan på examen minskat. Det går att knyta till att vi satsade på att göra avsteg från distansundervisningen för mindre grupper för öka möjligheten att utföra praktiska moment, bland annat som en del av gymnasiearbetet. Det står klart att vi inte nådde alla, men examenssiffror indikerar trots allt att de flesta eleverna fick tillräckligt med undervisning för att klara examen.

Figur 5. Andel av elever med studiebevis som inte klarat gymnasiearbetet inom respektive program för yrkesprogram 2018-2021. Blå stapel är 20/21, gult streck är 19/20 och rosa kvadrat är 18/19.

Avhopp och förlängd studiegång

Verksamhetsområdet har under några år arbetat med att kategorisera avhoppen. Dels för att veta anledningen till avhoppen och dels för att kunna analysera resultaten på både skol- och huvudmannanivå. På skolnivå kan statistiken till exempel användas för att analysera om den undervisning man erbjuder är motiverande och motsvarar de förväntningar en elev har när den börjar ett visst program. På huvudmannanivå kan vi analysera mönster som kan knytas till studie- och yrkesvägledning samt modern arbetslivsorientering. Genom att förstärka elevers valkompetens kan vi undvika felval och därmed förbättra avhoppsstatiken. Det är en framgångsfaktor om elever kan göra rätt val från början.

Totalt har 158 avhopp registrerats under läsåret vilket är en kraftig minskning från föregående läsårs 251 (Tabell 7). Det är bekymrande att den största kategorin utgörs av ingen fortsatt skolgång, vilket i praktiken innebär att eleverna inte kommer få en komplett gymnasieutbildning innan de fyller 20, och i så fall i framtiden eventuellt får läsa upp på vuxenutbildningen. Kategorin skolbyte är den som minskat mest, vilket är positivt då denna siffra har direkt inflytande på genomströmningsstatistiken. Skolornas fokus på tidigare insatser för elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd är en delförklaring, tillsammans med att skolorna lägger större vikt vid avslutningssamtalen där elevernas skäl

till skolbyte diskuteras. Genom att förklara konsekvenserna av ett skolbyte, så kan en del elever motiveras att stanna kvar på sin ursprungliga utbildning.

I statistiken finns också avhopp som får kännetecknas som positiva. När en elev på introduktionsprogrammet blir behörig registreras den i systemet som avhopp, när den övergår till ett nationellt program. Inom kategorierna *programbyte* och *skolbyte och programbyte* döljer sig denna positiva progression, vilket kommer att analyseras djupare framöver. Vid en genomgång av IKE-databasen kan vi konstatera att ca ⅓ av elevernas avhopp på IM har inneburit att de gått vidare till nationella program. Denna siffra bör dock betraktas med försiktighet då endast 25 av 91 registrerade byten har kategoriserats. Analysen av dessa fördjupas löpande.

Tabell 5. Avhopp per skola och typ av avhopp läsåren 2017/2018-2020/2021

Läsår, skola	Avhopp - arbete	Avhopp - Ingen fortsatt skolgång	Avhopp - Inriktningsbyte	Avhopp - Programbyte	Avhopp - Skolbyte	Totalsumma
2017-2018		98	8	15	124	245
Filbornaskolan		21	8	3	16	48
Helsingborgs Lärlingsgymnasium		10			8	18
Nicolaiskolan		5		1	24	30
Olympiaskolan		7			32	39
Rönnowska skolan		41		1	29	71
Tycho Braheskolan		14		10	15	39
2018-2019		87	14	25	67	193
Filbornaskolan		18	8	5	13	44
Helsingborgs Lärlingsgymnasium		3		1	8	12
International School of Helsingborg		3			3	6
Nicolaiskolan		7			13	20
Nicolaiskolans gymnasiesärskola		1				1
Olympiaskolan		2	1	1	12	16
Rönnowska skolan		48	5	8	9	70
Tycho Braheskolan		5		10	9	24
2019-2020		99	8	35	109	251
Filbornaskolan		20	2	4	18	44

Helsingborgs Lärlingsgymnasium		5			13	18
International School of Helsingborg					3	3
Nicolaiskolan		15		5	17	37
Olympiaskolan		5			20	25
Rönnowska skolan		44	3	18	13	78
Tycho Braheskolan		10	3	8	25	46
2020-2021	7	82	1	16	52	158
Filbornaskolan	5	12	1	3	12	33
Helsingborgs Lärlingsgymnasium		1			1	2
Nicolaiskolan		17			15	32
Olympiaskolan		6			10	16
Rönnowska skolan	1	43		12	6	62
Tycho Braheskolan	1	3		1	8	13
Totalsumma	7	366	31	91	352	847

När det kommer till förlängd studiegång finns det totalt 7 elever som fått detta inför läsåret 21/22. Jämfört med förra läsåret är det en minskning från 27 elever, vilket är en glädjande utveckling. Proaktiva insatser har prioriterats för att undvika att elever behöver gå mer än tre år på sin gymnasieutbildning, vilket verkar ha haft effekt. De tidigare insatserna förväntas påverka genomströmningstakten positivt.

Betyg över tid på nationella program med fokus på årskurs 1-elever

Elever i årskurs 1 på nationella program

Det sker alltmer analys av årskurs 1-elevernas resultat för att kunna göra något åt problem med eleverna är kvar inom gymnasieskolan. Det är av vikt att fokus ligger på proaktivt arbete, med andra ord att uppmärksamma saker i tid som kan åtgärdas med tidiga insatser. Därför sker i mindre utsträckning en analys av årskurs 3-elevernas resultat. Det kan vara relevant att jämföra treornas resultat över tid, men för att kunna påverka utvecklingen av undervisningen när behoven finns, så väljer vi att prioritera resultaten för årskurs 1-eleverna. Kravkurser är de kurser man måste ha minst E i för att kunna få en examen. De mönster som finns kring kravkurser ovan går att jämföra med måluppfyllelsen. Det finns en korrelation som innebär att de svårigheter som uppstår tidigt under gymnasiestudierna

fortsätter att pågå om arbetssättet inte förändrats. Det fokus att kontinuerligt analysera elevernas prestationer som numera är etablerat på skolorna underlättar att sätta in rätt åtgärder, oavsett om de kategoriseras som ledning och stimulans, extra anpassningar eller särskilt stöd.

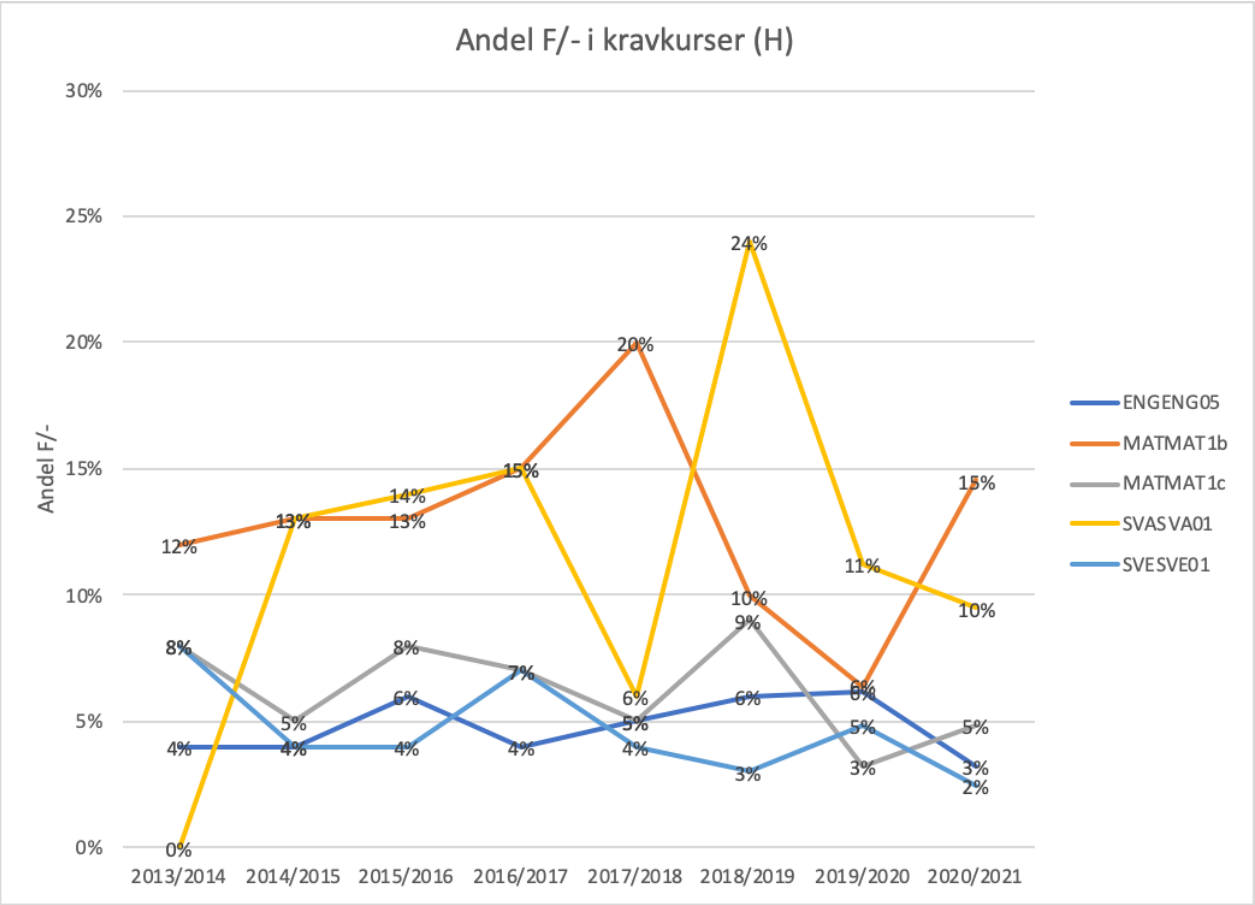
Högskoleförberedande program

Precis som för årskurs 3-resultaten kan vi se en positiv utveckling för årskurs 1-elevernas resultat på högskoleförberedande program, där andelen för samtliga kategorier med F har halverats i jämförelse med föregående läsår. En del förklaringar är statistiska, i den mening att eleverna har ett högre meritvärde med sig från grundskolan och att konkurrensen om platserna ökat, men framför har skolans arbete med att uppmärksamma behov tidigt och tydliga fokus på att utveckla undervisningens kvalitet verkat ha effekt. Vi behöver säkerställa den högre nivån på måluppfyllelse över tid för att kunna dra mer exakta slutsatser kring orsaker, men den stora ökningen är både glädjande och motiverande för framtida arbete och analys. Även dessa resultat talar för en högre genomströmning kommande läsår.

Tabell 6. Andel elever i årskurs 1 med antal F/- för högskoleförberedande program

Antal F	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
0	69%	70%	76%	73%	70%	75%	72%	87%
1-3	27%	26%	18%	22%	26%	20%	21%	11%
4-6	4%	4%	4%	4%	4%	4%	5%	2%
7-9	0%	1%	1%	0%	1%	1%	2%	1%

Vid en analys på kursnivå (Figur 7) kan fortsatt konstatera att den positiva trenden för kursen Matematik 1b verkar ha brutits, och andel F stiger igen. En stor andel av de elever som har F i denna kurser går på Olympiaskolan, vilket ger ytterligare anledning till skolans fokus på måluppfyllelse i sitt systematiska kvalitetsarbete framöver. För övriga kurser kan skillnaden mot föregående läsår sägas vara marginell. Ett fortsatt arbete för att höja resultaten inom Svenska som andraspråk är viktigt, men att matematiken bör prioriteras är en slutsats som stöds av analys av olika typer av data.

Figur 6. Andel F/- i kravkurser årskurs 1 - högskoleförberedande program

Genom att jämföra samma elevgrupp över tid så kan man se om de elever som har svårigheter från början fortsätter att ha, samt om skolans åtgärder för att motverka fortsatta svårigheter haft effekt. Det vi tittat på i analysen är att se hur de elever som får olika antal F i årskurs 1 klarar sig i de kommande två årskurserna. Vi kan därmed se om ett missat betyg tidigt under gymnasiestudierna leder till fler missade betyg. Denna analys gör att vi kan se vilka elevgrupper som kräver ytterligare arbete när det gäller tidiga insatser, främst i form av extra anpassningar, för att ny gymnasieexamen. Om antalet F ökar för eleven över tid så har skolans kompensatoriska arbete inte lyckats fullt ut.

För högskoleförberedande program har mönstret från läsåret 2019/2020 fortsatt (tabell 7). För en elev som saknar F i årskurs 1 så risken för F i högre årskurser statistiskt låg. För en elev som har 1 F i årskurs 1 så ökar risken att det blir F och det genomsnittliga värdet för denna elevgrupp är att antalet F fördubblas i årskurs 2 men att denna utveckling avstannar i årskurs 3. Det skulle kunna vara resultatet av att skolans aktiva arbete med att motverka F i betyg har haft effekt. För elever med 2 eller fler F redan i årskurs 1 är risken ännu större, men i en jämförelse med förra läsåret så har det genomsnittliga antalet F minskat från 4,3 till 3,5, vilket är bra. För samtliga grupper betonas vikten av tidiga insatser, men för

gruppen med 2 eller fler F är de tidiga insatser i majoriteten av fallen helt avgörande för gymnasieexamen. Utvecklingen går i viss mån att förutspå med hjälp av resultaten från grundskolan, och betydelsen av god överlämning bör betonas även här för att skapa goda förutsättningar för tidiga insatser även på högskoleförberedande program.

Tabell 7. Elevernas progression i högskoleförberedande program från årskurs 1 till årskurs 3 som startade hösten 2018

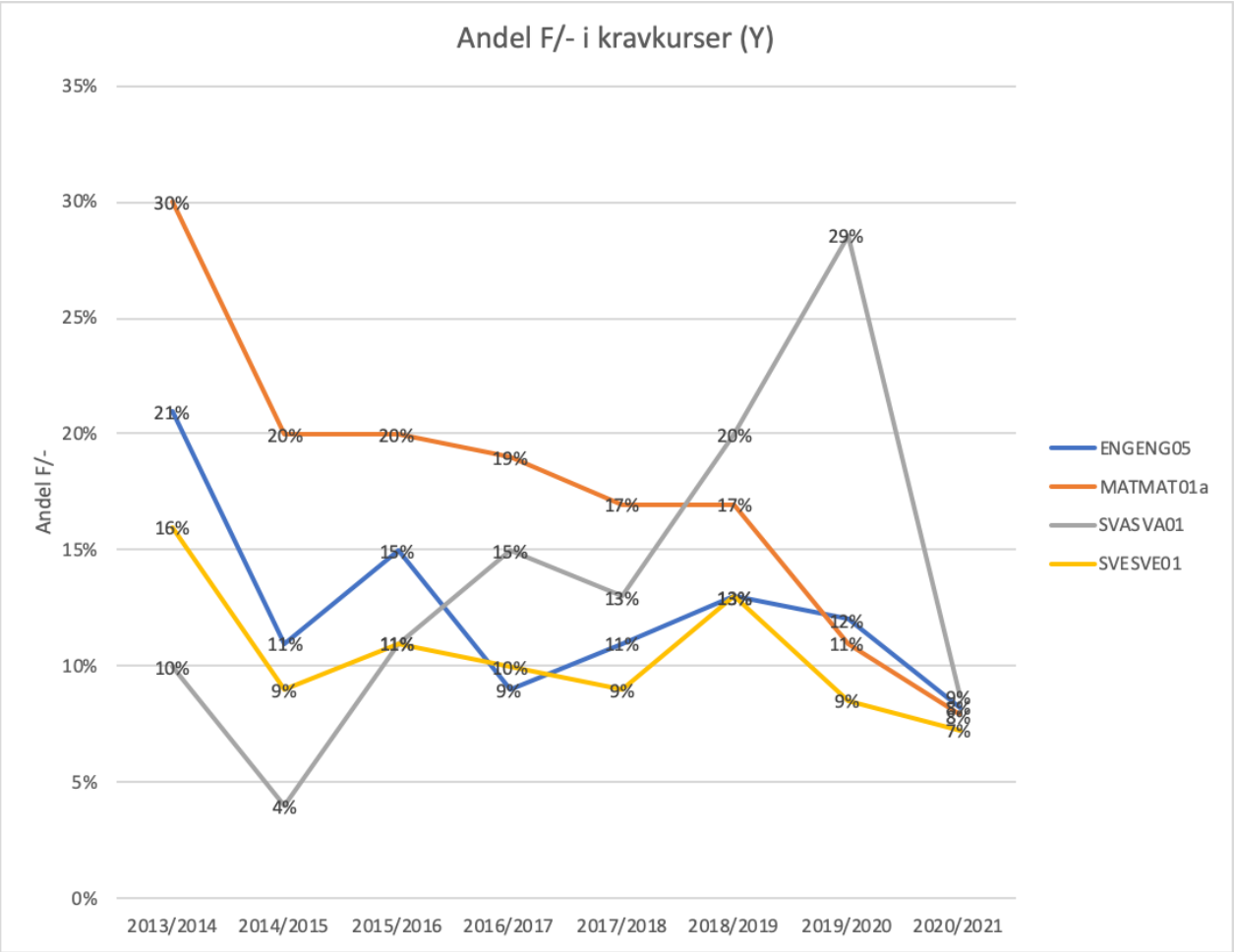
Kohort 1 H	Årskurs 2		Årskurs 3		Differens antal elever
Resultat åk 1	Antal F/-	GBP	Antal F/-	GBP	Åk 3 - åk 1
0 F/- (N=445)	0,4	14,8	0,4	14,5	-31
1 F/- (N=72)	2,2	10,2	2,2	9,9	-23
2+ F/- (N=89)	3,0	8,3	3,5	7,8	-45

Yrkesprogram

Både när det gäller andel elever utan F och resultaten för kravkurserna ser vi en fortsatt positiv utveckling. Det är numera hela 80% som har minst E i allt (tabell 8) och i samtliga kravkurser minskar andelen F (figur 6). Det finns en del förklaringar, men ett större resultatfokus, systematiskt arbete med att kontinuerligt följa upp elevers prestationer och tydlig koppling till extra anpassningar kan vara några av dem. Resultaten talar för att vi kommer att se en bättre genomströmning om två år när denna årskurs tar examen, men det återstår att se. Om vi skulle se en sådan förbättring kan vi dra slutsats om ett långsiktigt trendbrott.

Tabell 8. Andel elever i årskurs 1 med antal F/- för yrkesprogram

Antal F	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
0	61%	70%	61%	70%	72%	68%	74%	80%
1-3	27%	24%	30%	24%	24%	25%	18%	14%
4-6	8%	4%	6%	5%	4%	5%	5%	4%
7-9	4%	2%	4%	1%	0%	1%	3%	2%

Figur 7. Andel F/- i kravkurser årskurs 1 - yrkesprogram

Resultaten från kohortstudier för elever på yrkesprogram, där samma grupp jämförs över tid, som genomförts på kullarna som började årskurs 1 läsåret 2018/19 bekräftar vikten av att inte hamna efter i årskurs 1, och visar på liknande mönster över tid (tabell 9). De elever som har 0 F i årskurs 1 löper liten risk att få fler F under sina gymnasiestudier. Analyserna visar att de elever utan en kurs bakom sig i årskurs 1, i snitt har 0,4 respektive 0,7 F/- i årskurs 2 och 3, vilket är en sänkning jämfört med förra årets kohortstudie. Genomsnittlig betygspoäng (GBP) för denna grupp ligger också strax över 12 i både årskurs 2 och årskurs 3. Vi ser ett generellt mönster som innebär att ökningen av andelen F är hyggligt lik för alla tre grupperna och båda de kommande åren. Vad denna gängse ökning beror på kommer att analyseras skolvis framöver.

Resultaten bara förstärker den generella slutsatsen att tidiga insatser är det som måste prioriteras för de här eleverna. Vikten av ett gott arbete med överlämningar från grundskolan, och även introduktionsprogrammen, kan inte nog betonas. Samtidigt visar årets siffror, precis som för högskoleförberedande program, att trenden går att bryta vid ett

senare skede, eftersom andel F för elevgruppen med stort antal F minskar i årskurs tre. Det går också att se att det finns en del avhopp mellan årskurs 1 och årskurs 3. Den vanliga tolkningen är att lågpresterande elever hoppar av på grund av bristande motivation, men den kan vi inte belägga med siffror. Om så är fallet så skulle det innebära att andelen F egentligen ökar ännu mer över tid.

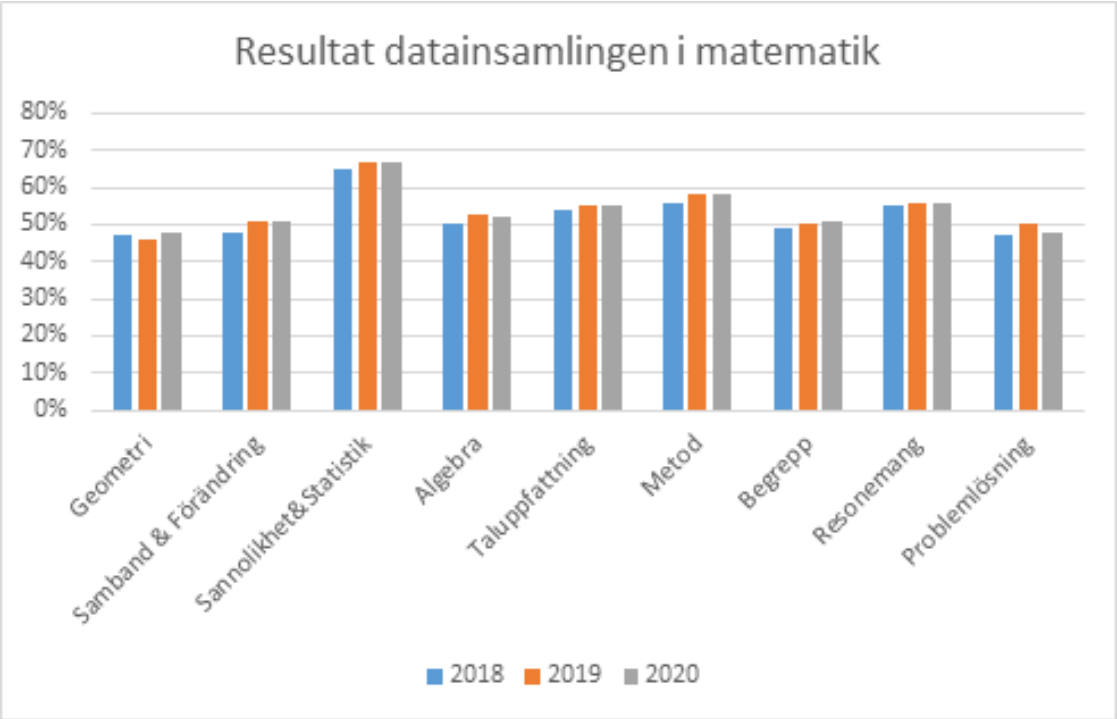
Tabell 9. Elevernas progression i yrkesprogram från årskurs 1 till årskurs 3 som startade hösten 2018

Kohort 1	Årskurs 2		Årskurs 3		Differens antal elever i
Resultat åk 1	Antal F/-	GBP	Antal F/-	GBP	Åk 3 - åk 1
0 F/- (N=280)	0,4	12,3	0,7	12,4	-30
1 F/- (N=61)	0,7	10,7	1,5	10,4	-9
2+ F/- (N=79)	2,9	6,2	2,2	8,5	-19

Datainsamling - matematik (före detta *Matematikscreening*)

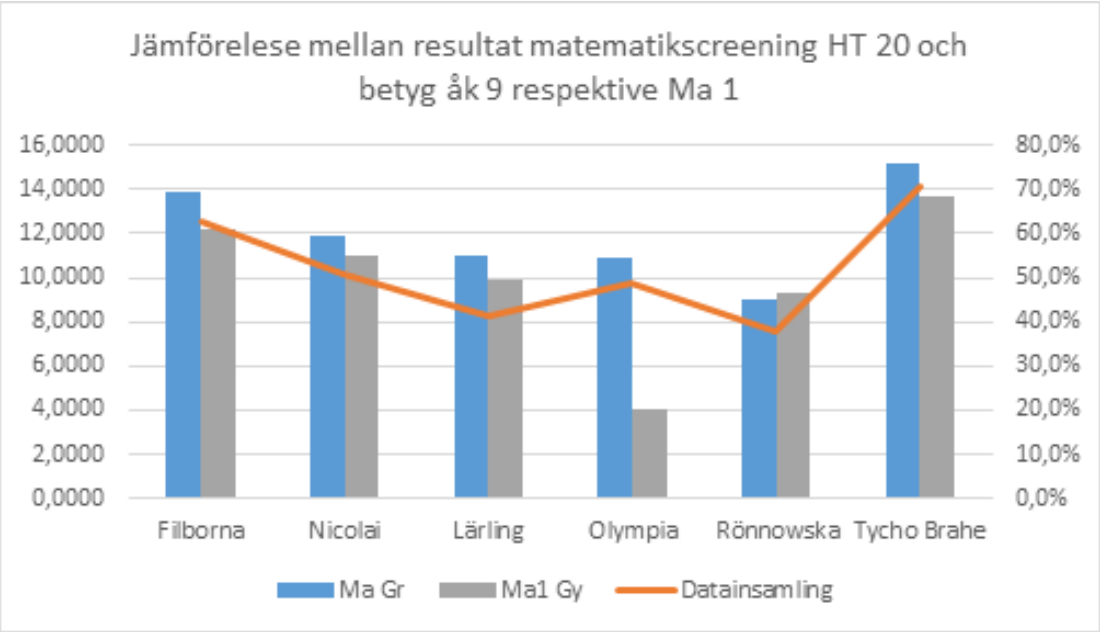
Höstterminen 2020 genomfördes för tredje gången en datainsamling av elevernas kunskaper i matematik för elever på nationella program i årskurs 1. Datainsamlingen bygger på ett samarbete mellan lärare från grund- och gymnasieskola med ledning från förvaltningen. Syftet var att få ett jämförbart underlag mellan skolor som kunde synliggöra elevernas kunskaper när de börjat gymnasiet, för att på så sätt kunna använda materialet för att anpassa undervisningen. Det skulle också utgöra ett underlag för dialog mellan grund- och gymnasieskola angående matematikundervisningen mot bakgrund av att matematik är ett prioriterat ämne utifrån resultat. På så sätt kan det också bidra till likvärdigheten inom ämnet, mellan och inom skolor. Datainsamlingen genomförs digitalt och är självrättande, utformad för att mäta mot kunskapskraven för betyget E för grundskolans årskurs 9. På så sätt frigörs också tid för lärarna att jobba mer med analys, då man tidigare genomfört egna screeningar/kartläggningar på skolorna.

Datainsamlingen har möjliggjort att visualisera två typer av resultat, nämligen elevernas kunskapsnivå i matematik fördelat per område och förmåga samt elevernas resultat i förhållande till deras tidigare betyg från årskurs 9 samt i förhållande till deras första betyg i matematik på gymnasiet. Elevernas kunskapsnivå höstterminen 2020 skiljer sig inte från tidigare år. Figur 8 visar resultaten uppdelat per område och förmåga från 2018 till 2020. Förutom små variationer är resultaten stabila över tid. Det finns dock skillnader i resultat mellan skolor särskilt mellan de som har övervägande högskoleförberedande jämfört med de som har övervägande yrkesprogram. De största skillnaderna är trots allt inom skolor vilket överensstämmer med tidigare skolforskning.

Figur 8. Resultat i datainsamlingen i matematik uppdelat per område och förmåga från 2018 till 2020.

Resultaten från datainsamlingen i förhållande till elevernas första matematikbetyg på gymnasiet visar en progression. Elever som presterar högt i datainsamlingen får högre betyg på gymnasiet än de som presterar lågt. Sambanden är tydligare för elever som läser Matematik 1c (NA och TE) än för elever som läser Matematik 1b (EK, ES, HU och SA) och Matematik 1a (samtliga yrkesprogram). Resultaten indikerar även att det finns elever som läser samma matematikkurs och som har förhållandevis samma ingångskunskaper det vill säga samma resultat på datainsamlingen men som sedan uppnår skilda resultat på gymnasiet. Figur 9 nedan visar resultaten på skolnivå. På vissa skolor är skillnaden mellan elevernas kunskaper i början på gymnasiet och Matematik 1-betyget större än på andra. Under kommande läsår kommer resultaten analyseras ytterligare med koppling till lärares praktik. Här ser vi att vi får draghjälp av det systematiska arbetet med reviderade ämnesplaner som initierats för engelska, matematik samt moderna språk.

Figur 9. Sambanden mellan elevers grundskolebetyg, datainsamling samt betyg i kursen Matematik 1 på skolnivå

iii. Introduktionsprogrammen

Närvaro och avhopp

Frånvaron är generellt mycket högre på introduktionsprogram än på nationella program. Tabell 12 nedan visar hur den höga frånvaron på IM sett ut de senaste fem läsåren. Det finns årliga variationer men frånvaron är ständigt för hög. Det är tydligt att vi har svårt att motivera eleverna till studier. Det ska nämnas att det också är en elevgrupp som har en mycket varierad skolbakgrund och flera fall haft historiskt svårt med närvaron, vilket kan innebär att 30% närvaro för en individuell elev mycket väl kan vara en framgång. Introduktionsprogrammen fortsätter att vara en prioriterad målgrupp för samarbetet med närvaropedagogerna.

Under läsåret 20/21 hoppade 76 elever av från introduktionsprogrammen motsvarande 12%, vilket var en minskning från tidigare år. Läsåret startade med 639 elever där 29% av eleverna har annan hemkommun än Helsingborg, och vi kan konstatera att vi tar ett stort regionalt ansvar för IM. De två delarna av IM som dominerar i elevantal är individuellt alternativ, 230 elever, och yrkesintroduktionen, 205 elever. En god genomströmning till nationella program är alltid den mest prioriterade målsättningen, men för flera av eleverna i dessa utbildningar så bör andra former av sysselsättning anses vara ett bra resultat. Mer om detta under genomströmning nedan.

Tabell 10. Andel elever med hög frånvaro (>15%) på skolornas introduktionsprogram

Läsår	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Filbornaskolan	40%	51%	63%	70%	55%
Nicolaiskolan	52%	64%	66%	71%	83%
Olympiaskolan	56%	59%	46%	41%	40%
Rönnowska skolan	50%	58%	45%	49%	59%
Tycho Braheskolan	47%	74%	71%	63%	--

Ämnesresultat

Eleverna på IM saknar ofta något av grundskolans kärnämnen för sin behörighet, med undantag av eleverna på språkintroduktion som överlag saknar mycket mer. I tabell 13 nedan syns utvecklingen för grundskolans kärnämnen över tid. Här kommer ett mer systematiskt arbete med de individuella studieplanerna som implementeras på samtliga skolor läsåret 2021/2022 att leda till att utbildningen blir mer anpassad till varje elevs behov och intresse, och andelen F förväntas sjunka. Om motivationen i sin tur påverkas positivt så kommer närvaron att öka över tid.

Tabell 11. Andel F/- på introduktionsprogrammen i grundskolans kärnämnen

Andel F/-	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
Matematik	49%	42%	32%	57%	51%	52%	46%	36%
Engelska	36%	27%	21%	52%	59%	63%	49%	52%
Svenska	47%	15%	18%	7%	44%	33%	35%	37%
Svenska som andraspråk	35%	12%	37%	57%	52%	56%	53%	45%

Genomströmning

En av målsättningarna med introduktionsprogram är att eleverna ska bli behöriga till ett nationellt program. Andelen elever på IM som blev behöriga under 2020/2021 var ca 16% för samtliga skolor, förutom Nicolaiskolan som hade 25% behörighet till yrkesprogram. Vi uppfattar att det är liten ökning jämfört med tidigare läsår, men saknar direkt jämförbara siffror. Det finns samtidigt flera andra rimliga utgångar från ett introduktionsprogram. I en studie över tid kunde vi konstatera att andelen fd IM-elever som etablerat sig, det vill säga arbete eller studier, var 78% för de elever slutade 2015. Denna siffra vittnar om att det finns många vägar till en meningsfull framtid, men för att etableringen inte ska ta för lång

tid så är såväl behörighet till gymnasiet som gymnasieexamen tydliga framgångsfaktorer. Samtidigt behöver gymnasiet som skolform möta alla elevers olika behov, och etableringsstatistiken pekar på att vi gör ett gott arbete. Vid en jämförelse av antalet poäng som betygssätts under läsåret 2020/2021 kan vi konstatera en ökning jämfört med tidigare läsår, från 11,6 till 12,1. Det finns en stor variation mellan skolor och program, men ett tydligt mönster är att resultaten på *Individuellt alternativ* har ökat i störst utsträckning. Dessa siffror ökar ytterligare om elever med studieavbrott räknas bort.

Med stöd av statsbidrag, som från och med kommande läsår är indraget, och en processledare med uppdrag att utveckla IM har vi under året förbättrat strukturen kring huvudmannens utbildningsplan för introduktionsprogram, den pedagogiska överlämningen, gemensam mall för individuella studieplaner och mentorssamtal samt en mer djupgående analys av genomströmningen. Vi ser tydligt att skolorna har förbättrat sin kontinuerliga uppföljning när det gäller eleverna på introduktionsprogrammen. Genom samarbete med processledaren kan arbetslagen förbättra sin processkvalitet ytterligare.

c. Processkvalitet - undervisningens organisering och genomförande

i. Anpassningar och särskilt stöd

Flera skolor, inspirerade av Tycho Braheskolans *Tychometer* där kontinuerlig uppföljning av elevers prestationer kopplas till riktat stöd (extra anpassningar), har etablerat strategier för att följa upp elevers progression när den sker. Detta formativa arbete påverkar sedan hur resurser användas och hur undervisningen planeras och genomförs. Genom att agera ännu mer i tid kan åtgärdsprogram undvikas och främjande och förebyggande prioriteras. Vi ser att extra anpassningar blir alltmer förekommande i skolornas verksamhetsplaner. Under läsåret 2020/2021 genomfördes en pilot på Rönnowska skolan med att dokumentera extra anpassningar i lärplattformen (itslearning). Piloten utvärderades och föll väl ut, vilket innebär att dokumentationen från och med läsåret 2021/2022 kommer att görs på samma sätt på samtliga skolor. Under läsåret 2021/2022 planeras en kompetensutvecklingsinsats kring lednings och stimulans, extra anpassningar samt särskilt stöd att genomföras tillsammans med förvaltningens jurist. Insatsen riktar till verksamhetschef, rektorer, biträdande rektorer samt specialpedagoger.

ii. Elevernas ansvar och inflytande i undervisningen

Läroplansområdet fanns inte med i Skoltempen 2020/2021, eftersom denna undersöker läroplansområden med olika periodicitet. Tidigare år har vi sett att är lärarna mer positiva, och det är viktigt att ha en dialog om vilka förväntningar elever och lärare gemensamt kan ha på undervisning och extra anpassningar för att bättre hänga med. Det finns flera poänger med att involvera eleverna mer i planering, genomförande och bedömning av skolarbetet. Om elever som inte hänger med inte uppmärksammas så riskerar de tappa motivationen, vilket kan leda till att ökad frånvaro och sämre prestationer. Att involvera eleverna i lärandet får därmed anses vara av central vikt för att nå nämndens mål. En aktivitet, som flertalet skolor gör, är att utvärdera kurserna systematiskt med hjälp av eleverna för att kunna förbättra undervisningen. Några skolor arbetar med pedagogiska råd, ett forum där elevernas vardag diskuteras med skolledningen.

iii. Pedagogiskt ledarskap - Robinsons ledarskapskategorier

Viviane Robinsons ramverk för skolledarskap är fortsatt centrala för att diskutera skolledarens roll. Dessa är *Målsättande och tydliga förväntningar*, *Säkerställa undervisningens kvalitet* och *Leda lärares lärande och utveckling*, samtliga viktiga inom verksamhetsplanering och systematiskt kvalitetsarbetet. Inom det distribuerade ledarskapet har skolorna aktivt arbetat med att involvera personalen ytterligare, inte minst genom att organisera för både drift- och utvecklingsorganisation. Förutom den utökade delaktigheten förväntas arbetet blir mer effektivt och rektor kan prioritera strategiska frågor i sitt uppdrag.

För att säkerställa undervisningens kvalitet har skolorna på olika sätt lagt strukturen för lärandeobservationer. Inriktningen är att få en uppfattning av vad som sker i lärandesituationen, för att kunna ha en dialog och återkoppling kring vad som driver lärande. Denna satsning har tyvärr påverkats negativt av pandemin, både genom färre möjligheter att besöka lärandesituationer och att en hel del av skolledarnas tid gått åt till att planera fjärr- och distansundervisning samt annan pandemilogistik.

iv. Utbildningsval - arbete och samhällsliv

Inom ramen för den moderna arbetslivsorienteringen bedriver gymnasieskolorna ett aktivt arbete med samverkan med omvärlden, främst tillsammans med det omgivande näringslivet samt högskolor/universitet. Det finns många etablerade kontakter, som kommer att främjas ytterligare av H22 City Expo kommande år. Vi arbetar med flera olika college-modeller för yrkesprogrammen och Teknikprogrammet och vi utbildar ett stort antal vuxenstuderanden inom yrkesutbildningar. Bedömningen är att den individuella (tidigare snäva) studie- och yrkesvägledningen fungerar väl för de nationella programmen. Den generella (tidigare vida) studie- och yrkesvägledningen fungerar särskilt väl på yrkesprogram, inte minst på grund av det etablerade samarbetet med företag och

branscher när det gäller APL samt att flera yrkeslärare har egen erfarenhet av att ha arbetat i de olika branscherna. Samarbetet mellan studie- och yrkesvägledare och lärare på högskoleförberedande program behöver utvecklas framöver. Vi ser samma behov för studie- och yrkesvägledningen på introduktionsprogrammen, inte minst eftersom de individuella behoven varierar i hög grad och att utbildningen för flera elever kräver kreativa och individualiserade lösningar. Förvaltningens SYV-strateg träffar gymnasiets studie- och yrkesvägledare i regelbundna nätverk för att stödja professionsutvecklingen för att höja processkvaliteten inom läroplansområdet.

GYMNASIESÄRSKOLA

1. Sammanfattande analys

En övergripande målsättning med särskoleverksamheten är att stärka lärandeuppdraget där eleverna utmanas kunskapsmässigt utifrån sina egna nivåer. Vi kan konstatera att denna inriktning är rätt men att vi har ett arbete kvar att göra, och att utvecklingsarbetet har hämmats kraftigt av Coronapandemin. Bra skolverksamhet tillsammans med god vägledning är viktiga faktorer för att lyckas med uppdraget. Gymnasiesärskolan tillgodoser många utbildningsvägar för elever i Helsingborg och i kranskommunerna, där eleverna är nöjda och når godkända resultat. De demografiska förändringarna i världen har gjort att gymnasiesärskolan idag har elever med nya behov, vilket ställer krav på verksamhetens flexibilitet.

Det hälsofrämjande arbetet har innehållit ett antal aktiviteter med god effekt, och Filbornaskolan har förstärkt arbetet ytterligare, bland annat med en ansvarig förstelärare. Det finns anledning att diskutera ytterligare för att underlätta denna målsättning. Även området kring kommunikation har rullat på med flera olika aspekter, och med en ansvarig förstelärare. Hållbarhetsfokus med att förstärka miljöarbetet har inte kunnat genomföras enligt plan på grund Coronapandemin och det kommer att aktualiseras igen.

Nicolaiskolan har främst fokuserat på tre områden, arbetsplatsförlagt lärande (APL), elevens upplevelse av en likvärdig utbildning samt implementering av ett nytt program på skolan. Under läsåret har flera aktörer inom stadens egna organisation slutat ta emot APL-elever från gymnasiesärskolan, och strategiska diskussioner förvaltningarna emellan behöver återupptas under kommande läsår. Då två av dessa områden främst är strukturkvalitet så bedömde skolan att det var dags att vidareutveckla kvalitetsarbetet mot processkvalitet med ett undervisnings- och lärandefokus, eftersom skolans analys visade att elevernas omsorgsbehov får större utrymme än lärandet. Genom att att arbeta med

likvärdigheten, genom en välutvecklad lärplattform och ett mer systematiskt kollegialt lärande bland personalen bedömer skolan att likvärdigheten har ökat och målet är uppnått.

2. Prioriterade utvecklingsområden 2021/2022

Målgruppen för gymnasiesärskolan ökar kommande läsår i en större omfattning än tidigare och såväl utbud som dimensionering behöver ses över. I denna diskussion tas lokalanpassningar samt kriterier för urval om antalet sökanden överstiger antalet platser med. Det är viktigt med kontinuerlig diskussion inom våra regionala samverkansområden för att fördela ansvaret för ett allsidigt utbud i regionen.

Den sammanfattande analysen pekar på att Filbornaskolans prioriterade utvecklingsområden fortsätter att vara:

- Kommunikation - vi har en kommunikativ miljö och undervisning på gymnasiesärskolan
- Friskvård och hälsa - eleverna ska få kunskap om vad som är en förutsättning för god hälsa
- Hållbarhet - vi arbetar för att om två år få en Grön Flagg när det gäller sopsortering

För Nicolaiskolan fortsätter arbetsplatsförlag lärande att vara ett prioriterat utvecklingsområde. Dessutom har skolan lagt till ett nytt mål kring att öka närvaron för elever på gymnasiesärskolan.

3. Strukturkvalitet - förutsättningar för verksamheten

Redovisningen som följer avser de elever som går på Filbornaskolan och Nicolaiskolan. Vi kan se att det ökningen fortsätter och behovet av att lokal anpassas och utökas efterhand, för att möta den ökande efterfrågan (Tabell 1). Under läsåret har kriterier för urval diskuterats och kommande läsår kommer dessa att fastställas. Samtidigt ser vi positivt på att ta ett stort ansvar för det allsidiga utbudet i regionen, men kan se att det skulle gynna eleverna med ett mer gemensamt ansvarstagande i kommunerna i samverkansområdet. En del av eleverna på Filbornaskolan kommer att under kommande läsår ha vissa yrkesmoment på Rönnowska skolan eftersom vi inte har plats i köket på Filbornaskolan. Översyn pågår för utreda kapacitetsökning på Filbornaskolan i takt med elevgruppen blir större och att intresset för restaurangprogrammet är fortsatt stort.

Tabell 1. Antal elever i gymnasiesärskolan över tid

12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
125	125	108	96	102	101	102	129	133

Gymnasiesärskolan har inte längre att budgetunderskott utan har arbetat med att volymanpassa verksamheten. Det kan har påverkat lärartätheten, som under förra läsåret minskade för första gången på fyra år (tabell 2).. Vi har också sett en ökning av elever på nationella programmen, och där finns inte samma behov av personaltäthet som på det individuella programmet. En förklaring till den lägre personaltätheten i förhållande till riket kan vara att andelen elever med stort behov av lärarresurs är mindre i Helsingborg då majoriteten av eleverna är på nationella program, medan den mindre andelen elever inom individuella programmet ställer krav på en annan personalkategori.

Tabell 2. Antal elever per lärare inom gymnasiesärskolan, jämförelse med riket.

	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
Helsingborg	4,8	5,7	5,4	4,8	5,7	5,8	5,5	5,8
Riket	4	3,9	3,7	3,6	3,7	3,7	3,8	3,8

4. Individkvalitet - nationella mål

Trygghet och trivsel

Nicolaiskolans elever upplever att de trivs och att de har en naturlig plats att att vara på i skolan. Dessutom är de mer bekväma att befinna sig i de gemensamma ytorna. Elever som går på gymnasiesärskolan har bra programytor där de kan bedriva sina studier. Om deras studiesituation

Frånvaro

För den höga frånvaron ser vi ett liknande mönster på de två olika skolorna, där närvaron varierar årligen (tabell 3). Samtidigt är nivån hög, vilket i vissa fall går att koppla till de behov som varje enskild elev har. En del av frånvaron går att hänföra till Coronapandemin. Gymnasiesärskolan som skolform övergick inte till distansundervisning och frånvaron ökade därmed på grund av oro för att bli smittad. Genom ett utökat fokus på hälsofrämjande skola och fysisk aktivitet så förväntas närvaron öka igen. Det bör poängteras att Nicolaiskolans gymnasiesärskola är en liten verksamhet med få elever. En elevs frånvaro får därmed stort genomslag i statistiken. Samtidigt arbetar både skolorna aktivt med att främja närvaron och när pandemin når sitt slut förväntas närvaron öka igen.

Tabell 3. Andel elever med hög frånvaro (>15%) på gymnasiesärskolan

	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
Filbornaskolan	16%	32%	37%	36%	48%
Nicolaiskolan	50%	50%	24%	63%	56%

Kunskaper

Alla elever har nått godkänt i alla ämnen. Eleverna på nationellt program läser i hög utsträckning estetiska kurser. Samtidigt kan det konstateras att eleverna i mer teoretiska ämnen har svårt att nå högre betygssteg än G/E. Måluppfyllelsen följs upp och får betecknas som god. Betydelsen av betyg i framtiden är rätt liten vilket innebär att betyg mer kan användas för att premiera goda prestationer i stunden och att elevers motivation kan påverkas positivt.

5. Processkvalitet - undervisningens organisering och genom

Anpassningar och särskilt stöd

Anpassningar efter elever kommer mer naturligt i gymnasiesärskolan men åtgärdsprogram upprättas på skolorna efter behov. För att bäst kunna möta elevernas behov sker avstämningar med avlämnande grundskola, och elevernas individuella utvecklingsplaner skickas med som utgångspunkt för fortsatta anpassningar. Skolorna bedömer att denna avstämning fungerar väl. Delar av den estetiska undervisningen sker gemensamt och fungerar bra.

Arbetsformer/arbetssätt

Eleverna är överlag nöjda med sin skolsituation, även om det förekommer frånvaro, konflikter och incidenter. Under 20/21 hade Filbornaskolan 56 (27 stycken förra läsåret) Stella-anmälningar (tidigare LISA) av olika händelsetyper, medan Nicolaiskolan inte hade någon precis som föregående läsår. När det gäller arbetsron så kan vi alltså se att en i en växande verksamhet så ökar tendenserna kring oro. Det finns en god beredskap bland skolornas personal för dessa spontana incidenter, men det finns en del situationer som kan vara svåra att förutse.

Det finns fortsatt ambitioner för det kollegiala lärandet på Filbornaskolan, främst genom professionella lärandegemenskaper Denna del blir intressant att följa under kommande läsår. Nicolaiskolan ser i sin analys att lärplattformen itslearning har spelat en stor roll för målsättningar kring likvärdig skola.

Skolorna har under året samarbetat med varandra kring likvärdig bedömning, för att hitta ett mer gemensamt sätt att arbeta med bedömning av elevernas prestationer.

Arbetsplatsförlagt lärande

Alla elever har en praktikplats där yrkeslärarna ansvarar för anskaffningen, och samarbetet med elevernas handledare på praktikplatsen. Det finns också en god struktur för den praktik som genomförs i fjärde året som en förberedelser för livet efter skolan. För Nicolaiskolan har detta varit ett prioriterat utvecklingsområde där ett mer ingående samarbete flera aktörer i staden behöver aktualiseras på nytt. .

Elevernas ansvar och inflytande

Filbornaskolan arbetar med pedagogiska råd där elevernas synpunkter på verksamheten ges utrymme och tas tillvara i utvecklingen av verksamheten. På Nicolaiskolan är eleverna genom dialog delaktiga i utformningen av flera kurser. SKolan har också som ambition att göra eleverna mer involverade i bedömningsarbetet.

Skolan och omvärlden

För studie- och yrkesvägledningen har en årsklocka upprättats för att lättare kunna följa strukturen och veta vilka moment som behöver planeras och genomföras för att kunna guida eleverna vidare till sin framtida etablering. Gymnasiesärskolan samverkar med omvärlden i många olika former, till exempel APL, daglig verksamhet och mycket studiebesök och utflykter. De fyra åren gör också att det finns utrymme för att planera in ganska många lustfyllda moment såsom studiebesök och friluftsdagar. En centralt anställd studie- och yrkesvägledare ansvarar för röda tråden för elever inom särskolan. Övergångar mellan grundsärskolan och gymnasiesärskolan fungerar tillfredsställande samt även från gymnasiesärskolan till framtida etablering, inte minst i samarbetet med Arbetsförmedlingen. Eftersom elevgrupperna inom Gymnasiesärskolan långsamt blir större så ökar betydelsen av samarbete med andra aktörer. Det finns ett upparbetat samarbete inom Familjen Helsingborg som ger utrymme för gemensamma diskussioner, främst kring likvärdigheten. Samarbetet med antagningen samt arbetsförmedlingen fungerar väl och elever får stort stöd inför det fortsatta vuxenlivet. Samarbetet inom skol- och fritidsförvaltningen samt mellan stadens förvaltningar kan förstärkas, i synnerhet när det gäller arbetsplatsförlagt lärande.

Bedömning och betyg

Denna del berörs även ovan. Lärplattformen har anpassats till elevgruppen och ger nu större möjlighet till systematisk analys av de aktiviteter som genomförs. Bedömning har varit ett fokus för skolornas gemensamma kompetensutvecklingsdagar. Gymnasiesärskolan i Helsingborg har fördjupat sin resa från omsorg till kunskapsuppdrag, vilket stöds av de förändringar i arbetssätt som diskuteras ovan.